

מחשבות נוקבות על אותם יהודים שעדין נמצאים בחו"ל,

מה הם עושים בימים האלו - על מה הם מתאבלים בט' באב???

זוה לשון קדשם בזוהר הקדוש על מגילת איכה:

שלחו להו בני בכל לבני ארעא קדישא, לן יאות למבכי, לן יאות למעבד הספדא על חורבן בית אלהנא, על דאתבדרנא בני עממיא, ואית לן למיפתח הספידא, ולפרשא אלפ"א ביתא, דשלח מארי עלמא להספידא דחורבן ביתיה.

שלחו להם בני בכל לבני הארץ הקדושה: לנו מתאים לבכות, לנו ראוי לעשות הספד על חרבן בית אלהינו, על שהתפזרנו בין העמים, ויש לנו לפתח בהספד, ולפרש האלפ"א ביתא ששלח רבון העולם להספד של חרבן ביתא.

שלחו להו בני ארעא קדישא, יאות דאתון אתבדרתון בני עממיא, ואתון לבר מארעא קדישא, ויאות לכו למבכי עליכו ועל גרמייכו, דנפקתון מנהורא לחשוכא, כעבדא דנפיק מבי מאריה. אבל אנו אית לן למבכי ולמעבד הספידא, ולן שדר קודשא ברין הוא ספרא דהספידא, דאנו בנהא דמטרוניתא, ואנו מבני ביתה, וידעין יקרא דמארי עלמא. ולן יאות למבכי, ולפרשא אינון אלפ"א ביתי"ן. ואנו יתמין בלא אבא ואמא, ומסתפלן עינין לכותלי ביתא דאימנא, והא אתחבר, ולא אשכחנא לה. דהות ינקא לן בכל יומא, ביומין קדמאין, משפירו דילה. והוית נחיתת לן, וממללת על לבנא, כאמא לברה. כדבר אחר (ישעיהו 10) כאיש אשר אמו תנחמנו וגו'. והשתא אסתפלן עינין לכל סטר, ואתר בית מותבא דאימנא אתבלבל, והא אתחבר. ובטש רישא לכותלי ביתא ומותבא. מאן ינחם לן, ומאן ימלל על לבנא, ויגין עלנא קמי מלכא .. לן יאות למבכי, לן יאות למיספד. ננשק עפרא דרגלהא, ננשק אתר בי מותבא, ננשק כותלי היקלא, ונבכי במרירו. אנו נפתח בהספידא, דחמינ בכל יומא כל האי. נבכי תדיר ולא איתנשי מרירו דבכיה מינן.

שלחו להם בני הארץ הקדושה: מתאים שאתם התפזרתם בין העמים, ואתם מחוץ לארץ הקדושה, ונא להם לבכות עליכם ועל עצמכם, שיצאתם מאור לחשך כעבד שיצא מבית רבו. אבל אנו יש לנו לבכות ולעשות הספד, ולנו שלח הקדוש ברוך הוא ספר ההספד, שאנו בני הגבירה, ואנו מבני ביתה, ויודעים את כבודו של רבון העולם, ולנו ראוי לבכות ולפרש אותם האלפ"א ביתי"ם. ואנו יתומים בלי אב ואם, ומסתכלים העינים לכותלי בית אמנו - והנה נחבר, ולא מצאנו אותה. שהיתה מניקה אותנו בכל יום בימים הראשונים מהיפי שלה (בין היפי של מעיה), והיתה מנחמת אותנו, ומדברת על לבנו כאם לבנה, כמו שנאמר (ישעיהו 10) כאיש אשר אמו תנחמנו וגו'. וקעת מסתכלות העינים לכל צד, ומקום בית מושבה של אמנו התבלבל, והנה נחבר. נכה הראש לכותלי הבית ומושבה. מי ינחם אותנו, ומי ידבר על לבנו ויגן עלינו לפני המלך? .. לנו ראוי לבכות! לנו ראוי לספד! ננשק את עפר רגליה, ננשק את מקום בית מושבה, ננשק את כותלי ההיכל, ונבכה במרירות. אנו נפתח בהספד, שראינו בכל יום כל זה. נבכה תמיד ולא נשכח מרירות הבכי מעמנו.

שלחו להו בני בכל לבני ארעא קדישא, יאות דאתון צריכין למבכי, ולכוון יאות למספד, ולמעבד אבלא, במחזיכו היכלין דאימא חריבין, ואתר ערסה דאתהפך באבלא, והוא לית תמן, ופרחא מנכון, ולא ידעתון מינה. תימרין דאיהי עמנא גו גלותא, ונחתת דיוורה בגונוא. אי הכי, אנו צריכין למחדי, דהא יחזקאל נביאה חמא לה הכא, וכל אוכלוסיהא. ודאי, על דא אנו צריכין למבכי, ולמספד כתינא, וכיעני מדברא, דאיהו אתתרכת לבר מהיכלה, ואנו בגלותא, והיא אתת עלנא במרירו, וחסמאת לנא בכל יומין בכמה עאקו, בכמה נימוסין גזרין עלנא בכל זמן, ולא יכלא לאעדא מינן עאקין, וכל אינון מכתשין דאנו סבלין.

שלחו להם בני בכל לבני הארץ הקדושה: ראוי שאתם צריכים לבכות, ולכם ראוי לספד ולעשות אבלא, בראותכם את היכלות האם חריבים, ומקום מטתה שהתהפך באבלא, והיא איננה שם, ופרחא מנחם, ולא ידעתם ממנה. תאמרו שהיא עמנו בתוך הגלות והורדה את מדורה? אם כן, אנו צריכים לשמח, שהרי יחזקאל הנביא ראה אותה כאן, וכל אוכלוסיה. ודאי, על זה אנו צריכים לבכות ולספד כתינן, וכיענות המדבר, שהיא גרשה מחוץ להיכלה, ואנו בגלות, והיא באה עלינו במרירות, וראוהא אותנו בכל הימים בכמה צרות, בכמה הנהגות שגזרים עלינו בכל זמן, ולא יכולה להסיר מעמנו את הצרות, וכל אותם המכות שאנו סובלים.

שלחו להו בני ארעא קדישא, יאות דאימנא ערקת, ואתתרכת מגו היכלהא, ונחתת לגבייכו במרירו ובקל עציב, כאיתתא דיתבא בלא דעתא, וכגברא דלא יכיל לשיזבא, ויאות לכוון למספד. אבל אנו, אית לן למבכי ולמספד בנהי ומרירו, דאנו חמאן בכל יומא היקלא חריב, ותעלין דמדברא עאלין ונפקין, ושרקין יענים בגויה, ואנו חמאן ובכאן. ובעוד דאנו יתבין נבוכין, וישיבין פומנא בעפרא, אנו שמעין קל נעימו דרגלהא, בתלת משמרותא דליליא, נחתת וחסמאת להיכלאה, איך חריבין מתוקדן, אעלת מהיכלא להיכלא, מדוך לדוך, וגעת ומייללת, ובכת עלנא ועל נפשנא.

שלחו להם בני הארץ הקדושה: נאה הוא שאמנו ברה, וגרשה מתוך היכלה, וירדה אליכם במרירות ובקול עזוב, כאשה שיושבת בלי דעת, וכאיש שלא יכול להציל, ונא להם לבכות ולספד בנהי ובמרירות, שאנו רואים בכל

יום ההיכל חרב, וישועלי המדבֵר נכנסים ויוצאים, ושוֹרְקִים הַיְעָנִים בְּתוֹכוֹ, וְאֵנוּ רוֹאִים וּבֹכִים וְעוֹד שְׁאֵנוּ יוֹשְׁבִים בְּבֹכִים וְשׁוֹכְבִים פִּינוּ בְּעֵפֶר, אֵנוּ שׁוֹמְעִים קוֹל נְעִימוֹת רַגְלֵיהָ בְּשִׁלֵּשׁ מִשְׁמְרוֹת שֶׁל הַלֵּילָה, יוֹרְדֹת וְרוֹאֵה אֶת הַיְכָלָה, אִיךָ יוֹשְׁבִים (חֲרָבִים) נְשָׁרְפִים. נִכְנָסֶת מֵהֵיכַל הַיְכָל, מִמְקוֹם לְמִקוֹם, וְגוֹעָה וּמְיִלְלֶת, וּבֹכָה עֲלֵינוּ וְעַל נַפְשֵׁנוּ.

שְׁלַחוּ לְהוֹ בְּנֵי אֲרַעָא קְדִישָׁא, יְאֹת דְאַתְוֹן אֵית לְכוֹן לְמַבְכֵי, כְּמֵאן דְבְכֵי מְרַחֵיק. דְהָא אֲבָלָא וּבְכֵיהּ וּמְסַפְדָּא בְנֵיהּ וּמְרִירוֹ לֹא מְטָא לְכוֹ. דְהָא רְחֻצְתֵין רַגְלִיכוֹן, וְלֹא בְעֵיתוֹ לְטַנְפָּא לֹון כְּמִלְקָדְמִין. כְּדָבָר אַחֵר, (שֶׁה"ש ה) רְחֻצְתֵי אֶת רַגְלֵי אֵיכְהָ אֲטַנְפִּים.

שְׁלַחוּ לְהֵם בְּנֵי הָאֲרָץ הַקְדוּשָׁה: נָאָה שְׁאַתֶּם יֵשׁ לְכֶם לְבַכּוֹת כְּמֵי שְׂבֹכָה מְרַחֵיק, שְׁהֵרִי אֲבָל וּבְכֵיהּ וּמְסַפְדָּא בְנֵיהּ וּמְרִירוֹת לֹא מְגִיעַ לְכֶם, שְׁהֵרִי רְחֻצְתֵם רַגְלֵיכֶם, וְלֹא רְצִיתֶם לְטַנְפֵי אֹתֶם כְּמוֹ מְקַדֵּם, כְּמוֹ שְׁנַאָמֵר (שִׁיר ה) רְחֻצְתֵי אֶת רַגְלֵי אֵיכְהָ אֲטַנְפִּים.

חז"ל בזוהר חדש על מגילת איכה, מביאים לנו 'ויכוח' ארוך, ממולא על כל גדותיו בנהי ומרירות, בין בני בבל לבני ארעא קדישא, על מי החובה יותר גדולה למבכי ולמספד על גלות השכינה הק', אשר בני בבל מגדילים הספדם על צרת הכלל שבחורבן בית אלקינו, וצרתם במיוחד דאיתבדרנא ביני עממיא כמאן דפלח תעוון אחרנין, ואודות גלות השכינה.

וע"ז השיבו בני א"י אמת שיש לכם לבכות על גלותכם ועצמכם אך ההספד ראוי לנו דווקא וכאשר נתבאר בתוך דבריהם כי הגולים לחו"ל הם במדרגת עבד שיצא מבית רבו אבל אנו בגדר בני המטרונותא ויתומים מאב ואם ויודעים בכבודו של השי"ת לנו ראוי לפרש הספדו ומבאר והולך כי ממידת בנים שייכים הם ביותר להספד כי עיניהם תלויות לאמם ואין היא מנחמת אותם בצערם וממילא מפני זה רב צערה על צער בניה

חזרו בני בבל וטענו כי גם אין כי טעם שנתתם למה המספד ראוי על הצער הפרטי שלנו אלא על צער השכינה אע"פ דראוי הבכי והמספד לבני א"י על היותם רואים את הבית חרב אך מ"מ הא שכינתא בגלותא בחו"ל וכמו שראה יחזקאל ועל זה ראוי לנו לערוך מספד כתנים וכיעני המדבר שהיא לא במקומה והיא רואה אותנו בגלותנו ואין היא יכולה להציל אותנו הרי שגם אנו במחיצתה ומצטערים בצערה ויתירה עליכם מקומה איתנו א"כ אדרבה המספד הגדול עמנו הוא

וגם ע"ז השיבו בני א"י אע"פ שהשכינה אזלא לגביינו ומצטערת בצערכם הא אנו רואים גם בשממות היכלה וגם היא מגיעה לכאן ומייללת על צערנו ועל היחוד העליון שבטל ועבודת המקדש.

וזה שהסיקו בני א"י לבסוף, כי לבני בבל ראוי הבכי בלבד, ולא המספד, כי בני בבל רחצו רגליהם ולא טינפום, אך לבני ארעא קדישא ראוי אבל בכי מספד בנהי ומרירות. [ועוד הוסיפו שראוי לנו הבכי והמספד על הרג הצדיקים ואבדנם ועיוותם הדין בי' הרוגי מלכות וכו'].

ובחושבי על אותם יהודים שעדין משום מה מתגוררים בארץ נוכריה, מה הם עושים בימים אלו? על מה הם מתאבלים בט' באב?, הרי כל הטעם שהיה לבני בבל לטעון שלהם ראוי הבכי והמספד הוא מחמת השכינה שעמהם בגלות, אבל כיום שגם השכינה כבר שבה לציון, ועל אף שעוד לא התגלתה כאן לגמרי, ועל כך אנו נערוך בכי מספד בנהי ומרירות, את חו"ל היא כבר עזבה אינה לא בליקווד ולא בניו יורק ואף לא בוויילאמסבורג, כן, ואפי' גם לא בקרית יואל.....

כך שלבני חו"ל כיום אכן מתאים התשו' הראשונה ששלחו בני א"י לבלל – אתם מחוץ לארץ הקדושה, נאה לכם לבכות עליכם ועל עצמכם, שיצאתם מאור לחשך כעבד שיצא מבית רבו - וְיְאֹת לְכוֹ לְמַבְכֵי עֲלֵינוּ וְעַל גְּרַמֵינוּ, דְנִפְקֵתוֹן מִנְהוֹרָא לְחֻשׁוֹקָא, כְּעַבְדָּא דְנִפְיק מִבֵּי מְאָרִיָה.

אכן – נאה לכם לבכות עליכם ועל עצמכם!

ושמא תאמרו קנאות שלי הוא, אשיב לכם מדברי חז"ל אלו בעצמם, - בסוף ה'ויכוח' השיבו בני א"י לבלל שראוי להם הבכי בלבד כי אכן השכינה עמהם בגלותם, אבל לא המספד מטעם – כי בני בבל רחצו רגליהם ולא טינפום.

ופירוש הפסוק הוא, שהקב"ה פונה לכלל ישראל שיעלו לא"י – "קול דודי דופק פתחי לי אחתי רעיתי" וגו'. ורוב כלל ישראל משיבים ואומרים – "פִּשְׁטֵיתִי אֶת פְּתִיחֵי אֵיכְהָ אֲלִבְשָׁנָה רְחֻצְתֵי אֶת רַגְלֵי אֵיכְהָ אֲטַנְפִּים". [וראה עוד בשהש"ר ה,ד].

כך שמטעם שהיה עליהם לעלות כבר לא", אינם ראויים עוד להספיד ולקונן על חורבן בית מקדשנו, אלא רק לבכות על עצמם שנמצאים רחוק מבית חייהם, והשכינה עדין עמהם.

והטעם שכבר אינם ראויים להספיד את בית חיינו, מפני כי חורבן הבית נגזר באותו יום מר ונמהר שבכו בני ישראל בכיה של חינום בחטא המרגלים על מאסם את ארץ חמדה, וממילא מי שביכולתו לעלות אל ארץ חמדה ואינו עולה, הרי יש לו זיקה לאותו החטא עצמו שהוא שורש לחורבן, וכיצד מי שיש בידו לזרז את בניית בית חיינו¹, בתיקון חטא המרגלים, יספיד ויקון על חסרונו???

אכן – נאה לכם לבכות עליכם ועל עצמכם!!!

אלא שעוד טעדי נותר בפיהם של המוגדרים בחז"ל 'בני נוכרייה', - שאנו מצפים לישועה, וברגע שיבוא משיח בן דוד תיכף נגיע לארץ ישראל, [בהנחה שכולם שם יזכו לכך² ... ה"י] ומכח הציפיה יש לנו חלק גם באבלות.

והאמת שכבר השבנו גם על כך, והוא שהקב"ה מצפה מאיתנו שנבין את רצונו וכשדודי דופק לא אומרים לו נמתין עד שאתה תתגלה, אלא תיכף רצים למקום הגילוי לפעול ולעורר את אהבה עד שתחפץ ותתגלה בשלמותו, ובפרט בימנו שכאמור כבר השכינה חזרה לציון, וארץ ישראל הוא המקום היהודי הכי גדול בעולם, מקום התורה הכי גדול בעולם, והמקום הכי בטוח ליהודים לחיות בו מכל העולם.

אלא שגם לגופם של דברים - שהם מצפים לישועה.

צר לי לאכזב אתכם, שדיבורים אלו אינם אלא כפצוף הזרזיר!!!

ושבו תאמר לי דברך אינם אלא קנאות, השיב לכם תשו' מגדול המקוננים - ר' יהודה הלוי מספרו 'הכוזרי' וז"ל:

מאמר שני אות כג-כד **אמר הכוזרי: אם כן אתה מקצר בחובת תורתך, שאין אתה משים מגמתך המקום הזה ותשימונו בית חייך ומותך, ואתה אומר: "רחם על ציון כי היא בית חיינו", ותאמין כי השכינה שבה אלו** .. וכבר היו אבותיכם הראשונים בוחרים לדור בה יותר מכל מקומות מולדתם, ובוחרים הגרות בה יותר משיהיו אחרים במקומותם. כל זה עם שלא היתה בעת ההיא נראית השכינה בה

אמר החבר: הובשתי מלך כוזר, והעון הזה הוא אשר מנענו מהשלמת מה שיעדנו בו האלהים בבית שני, כמה שאמר: "רני ושמחי בת-ציון", כי כבר היה הענין האלהי מזמן לחול כאשר בתחלה אלו היו מסכימים כלם לשוב בנפש חפצה, אבל שבו מקצתם ונשארו רבם וגדוליהם בכבל, רוצים בגלות ובעבודה-שלא יפרדו ממשכנותיהם ועניניהם. ושמא על זה אמר שלמה: "אני ישנה ולבי ער", כנה הגלות בשנה והלב הער התמדת הנבואה ביניהם. "קול דודי דופק", קריאת האלהים לשוב. "שראשי נמלא-טל" על השכינה שיצאה מצללי המקדש, ומה שאמר: "פשטתי את כתנתי וגו' [רחצתי את רגלי איככה אטנפם]", על עצלותם לשוב ..

ואלו היינו מזדמנים לקראת אלהי אבותינו בלבב שלם ובנפש חפצה, היינו פוגעים ממנו מה שפגעו אבותינו במצרים. ואין דבורנו: "השתחוה להר קדשו", ו"השתחוה להדום רגליו", ו"המחזיר שכירתו לציון", וזולת זה, **אלא כפצוף הזרזיר, שאין אנחנו חושבים על מה שנאמר בזה וזולתו, כאשר אמרת מלך כוזר.**

וכן מסיים הספר - ובהערת בני אדם והתעוררותם אל אהבת המקום ההוא הקדוש ונחץ הענין המיסל, שכר גדול וגמול רב, כמו שנאמר: "אתה תקום תרחם ציון כיעת לחננה כיעא מועד", כי רצו עבדיך את-אבניך ואת-עפרה וחנונו". - רצונו לומר כי ירושלים אמנם תבנה כשיקספו בני ישראל לה תקלית הכסף עד שייחוננו אבניך ועפרה.

ויש כמובן להדגיש, שאת הדברים הללו אמר ר' יהודה הלוי, בזמנו שרק לעלות לא"י היה מאמץ עצום וסכנה איומה, עוד לפני כל הקשיים העצומים – העוני והסכנות הרבות שהיו לחיות כאן בא"י, וכיום

¹ וידוע כמה פעמים גער מרן הגר"ח קנייבסקי בבני חו"ל שאינם באים ליישב את הארץ, כי הם הגורמים לעיכוב המשיח.

² ראו דברים נוראים שכתב בספר 'טוב הארץ' להמקובל הגר"נ שפירא בשם מהרח"ו, וכן הובא ב'חסד לאברהם' מעין שלישי עין הארץ נהר כב. ומטו משמיה דמרן הח"ח ברצותו לעלות לאה"ק שאמר, איני יודע האם תהיה לי הזכות שהמשיח יעלה אותי, אך מי שכבר יהיה בה הוא לא יוציא אותו...

בטיסה בין כמה שעות בודדות בלבד כולם יכולים להיות כאן! [מבלי לזלזל בקשיים שיהיה לכ"א בפנ"ע, שהרי ארץ ישראל נקנית ביסורים, אבל אינם אפי' דומים לקושי שהיה בזמנו של ר' יהודה הלוי]

אכן – נאה לכם לבכות עליכם ועל עצמכם!!!

אבל מה נעשה שהבחירה הגרועה שלכם להישאר בניכר, מזיקה לנו עד למאוד, בגללכם השכינה עוד לא התגלתה בשלמותה בציון, בגללכם נכרים עדיין מקרקרים בהיכלו, בגללכם בפלטרין של מלך עדיין גרים בה בני השפחה, בגללכם אין לנו לא קרבנות ולא אישים לא מזבח ולא קטרת לא ארון ולא כרובים וכו'. וכפי שאמר ר"ל לרבב"ח – אלהא! סנינא לכו. ופרש"י - סנינא לכו, לכל בני בבל שלא עלו בימי עזרא ומנעו שכינה מלבוא מלשוב לשרות בבית שני.

ולכן כשאנו נתאבל כשמתנו מוטל לפנינו – הר ציון שעומדת לעינינו עדין שוממה, אנו גם נבכה על אותם יהודים שמעדיפים את חיי העוה"ז ולא אכפת להם שהר ציון עדין שמם רח"ל, ונתפלל עליכם שתחזרו בתשובה שלמה³, ותיכף תגיעו לארץ הקודש.

יה"ר מלפני אבינו שבשמים שיעורר את ליבכם, ותחזרו בתשובה שלמה, ומהר מהר תבאו בלבב שלם ובנפש חפצה כולם להר ציון ירושלים, ובהתעוררותכם אל אהבת המקום נזכה שינחץ הענין המיוחל – ויתקיים בנו המקרא 'אתה תקום תרחם ציון' כיון שכבר הגיעה ה-עת לחננה כי בא מועד', וזאת בזכות שכבר כל כלל ישראל – רצה את אבניה ואת עפרה חוננו, אמן ואמן.

³ כן, אבל לא נעים ואף עצוב מאוד לומר, אבל גם עליכם בני הגבירה, בני ארץ הקודש, שמתגוררים בה בבחינת 'מתעסק' בעלמא, ולא מבינים כלל את הזכות הגדולה, ומה אתם פועלים בהימצאכם כאן, ובט' באב המזוודות כבר ארוזות בכדי לחבק חיק נוכריה, איזה צורה יש לאבלות שלכם? איזה צורה יש לאמירת הקינות שלכם? איך אתם אומרים למשל את הקינה 'ציון הלא תשאל' של ר' יהודה הלוי:

מי יתנני משוטט במקומות אשר נגלו אלהים לחוזיק וציריק מי יעשה לי כנפים וארחיק נדוד אניד לבתרי לבבי בין בתריך אפיל לאפי עלי ארצך וארצה אבניך למאוד ואחונן את עפריך וכו' חיי נשמות אויר ארצך וממור דרוך אבקת עפרך ונפת צוף נהריך ינעם לנפשי הלוך ערום ויחף עלי חרבות שממה אשר היו דבירך וכו'.

ואתם מחשבותיכם כבר להלך במקום אשר הלכו מרצחי אבותינו, במקום אשר נעקדו אבותינו, בדרכים אשר מתו אבותינו בהולכם במסירות נפש לארצנו, וכו'. כן, עצוב, עצוב מאוד מאוד.